

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

Literary - Cultural

afgazad@gmail.com

ادبی- فرهنگی

یونس نگاه

۱۹ جولای ۲۰۲۱

یونس نگاه

چگونه خوب و خوانا بنویسیم؟

این سؤال را وطنداری چند روز پیش از من پرسید. جواب دادم: در غیر آن برای خوب و خوانا نوشتن کارهائی را بکنیم که استادان مضمون دری می‌گفتند.

این جواب اما سرسری و اشتباه بود. اول این‌که کتاب‌های دری (همچنان پشتوی) مکتب با انگیزه‌های فراوان و بی‌ارتباط به خوب و خوانا نوشتن تدوین می‌شوند، نقایص بسیار دارند و با سرمشق قرار دادن آن‌ها نمی‌توان واضح و خوانا نویسی را یاد گرفت. بخش‌هایی از آن کتاب‌ها شاگردان را گمراه می‌کنند. دیگر این‌که همه معلمان دری واضح و خوانا نویسی را بلد نیستند و اگر بلد هم باشند، در تقسیم اوقات تدریسی‌شان نیست.

آن وطندار نیز متوجه جواب سرسری من شده بود و تأکید کرد که یگان تخنیک خوب و خوانا نویسی را برایش بگویم. من که معلم ادبیات نیستم، هرچه چرت زدم چیزی به‌یادم نیامد. چون نمی‌فهمیدم که او در چه سطحی می‌نویسد و منظورش از خوانا نویسی چیست. ازینرو، برای آن‌که عریضه خالی نماند، نوشتم: "من هم در جست و جوی یک آدم خوش‌نویس‌تر از خودم هستم". وطندار ما دوباره تأکید کرد و من به صفحه فیسبوکش رفتم و برگشته گپ را از سر گرفتیم و چیزهائی گفتیم کم‌وبیش شبیه این:

مضمون نوشته بسیار مهم‌تر است. اما برای آن‌که مضمون خوب را در قالب خوانا ارائه کنیم باید نکاتی را مدنظر بگیریم، از جمله:

(۱) - به املاى نوشته دقت كنيم. خطاهای تايپى و كمبودهای املاى لذت خواندن را از مخاطب می‌گیرد؛ گاهی باعث ابهام و حتى دركِ سوء از مطلب می‌شود. پس برای خوانا نویسی، با دقت و تمرکز ذهنی بنویسیم، نوشته را بازخوانی کرده شسته و پیراسته از خطاهای تايپى و املاى به خواننده بدهیم.

(۲) - با کلمات، ابزار کار خود، خوب آشنا شویم. کلمات تنها معنا نه بلکه وزن، قد، رنگ و بوی نیز دارند. یک کلمه ممکن در زمان تولد و در فرهنگ لغات معنای مشخصی داشته باشد، ولی مردم به مرور زمان با توجه به سلیقه، تجربه و نیاز خود به آن رنگ می‌پاشند، وزن می‌دهند، قد و حتى سن برایش تعیین می‌کنند. نویسنده خوب و خوانا نویس توانائی دیدن ویژگی‌های ناآشکار کلمات را دارد و هنگام نوشتن، می‌تواند با جابه جایی کلمات نقش‌ها و سازه‌های دل‌انگیز خلق کند.

(۳) - با کلمات رابطه هوشیارانه داشته باشیم. بسیار گرویده اشکال و رنگ‌ها نشویم. کلمات گاه در ترکیب زیبا، به چیزهای وحشت‌ناک و ویرانگر بدل می‌شوند. سرودهایی برای تمجید مرگ و ویرانی می‌شوند، ترانه‌هایی برای تمجید جهالت و استبداد می‌گردند. ازینرو، نویسنده نیازمند آگاهی و قرار گرفتن در یک موضع "خوب و خوانا" است تا چون فرمانده کارکشته و خوب بداند که از میان انبوه سربازانش چه کسانی را کجا و چه هنگام مارش کند. ادبیات فارسی و به تبع پشتو و دیگر زبان‌ها، پر از زیبایی‌های ویرانگر می‌باشند. نوشته‌هایی داریم که چون مار خوش‌خط و خال‌اند؛ شعرهایی داریم که می‌انگبین می‌نمایند، اما زهر کشنده می‌باشند.

(۴) - گروگان کلمات نشویم. هنگام نوشتن، با محتوا و شکل متن فاصله عاطفی خود را حفظ کنیم. کاری را که مجسمه‌ساز با گل و سنگ و چوب می‌کند، نویسنده خوب و خوانا نویس، با کلمات انجام می‌دهد. در کندن و دور افکندن اضافات دست قوی دارد. برای ادای مطلب، کوتاه‌ترین و ساده‌ترین راه را انتخاب می‌کند. او چون هنگام نوشتن بیدار است، فاصله عاطفی‌اش را با محتوا و شکل متن حفظ کرده، گروگان کلمات نیست، و نیت اصلی‌اش (انتقال پیام) را فراموش ننموده است، پس تا جایی که میسر است بدون پیچیدگی و ابهام می‌نویسد.

(۵) - برای بیان مطلب، مثال‌های روشن و عینی بدهیم. این کار زمانی ممکن است که از آنچه می‌نویسیم آگاهی کافی داشته باشیم. نویسنده خوب و خوانا نویس خواننده پرکار است، زندگی فعال دارد، منبع دانستنی‌هایش تنها کتاب‌ها نیست، و همیشه تلاش دارد که از زاویه‌های گوناگون به مسایل نگاه کند.

بحث من و آن وطندار مشخص‌تر بود. ایشان یک پاراگراف از نوشته‌اش را ارسال کرد تا درموردش گپ بزنیم. ولی آن بحث انگیزه شد که من امروز دوباره ببیندیم که چطور می‌توانیم خوب و خوانا بنویسیم. نتیجه‌اش را با شما هم شریک کردم تا میان تجارب و دانستنی‌های‌تان بی‌پالید که راستی چطور می‌توانیم خوب‌تر و خواناتر بنویسیم؟